

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. Præmissa syllogisticæ, siue artificiosa compositio syllogismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Obiectio
prima.

Obiicies primò. In eo est ratio formalis syllogismi, quod est ratio formalis, & motuum assensus conclusionis: sed dispositio medij termini est causa & motuum assensus conclusionis: ergo dispositio medij termini, quæ in solis præmissis continetur, est ratio formalis syllogismi.

Eius solutio.

Respondeo distinguendo maiorem: Illud est ratio formalis syllogismi in recto, quod est motuum assensus conclusionis, nego; est ratio formalis syllogismi in obliquo, & connotatiue, concedo. Præterea dici posset, dispositionem medij termini, quatenus est in præmissis, non esse motuum assensus conclusionis, sed tantum quatenus est in conclusione, modo inferius explicando.

Obiectio
secunda.

Obiicies secundò. Illud est ratio formalis syllogismi, & tota eius essentia, per quod essentialiter inter se differunt syllogismi: sed per dispositionem medij termini differunt inter se syllogismi essentialiter; nam figura, per quas essentialiter differunt syllogismi, sunt diuersæ dispositiones medij termini: ergo per præmissas syllogismi differunt essentialiter.

Solutio.

Resp. distinguo minorem: sed per dispositionem medij termini syllogismi differunt essentialiter in recto, nego; differunt essentialiter in obliquo, concedo. Nam præmissæ sunt essentielles syllogismo. Secundò responderi potest, syllogismos inter se differre essentialiter per conclusionem formalem, non autem per dispositionem medij termini; nam diuersæ figuræ non differunt inter se essentialiter, quatenus sunt tertie mentis operationes, sed tantum quatenus sunt composita quædam physica, & includunt omnia, quæ dicunt tum in recto, tum in obliquo.

Neque dicas enthymema differre essentialiter à syllogismo; & tamen habere eandem conclusionem; nego enim enthymema habere eandem conclusionem formalem; vel si habeat eandem, non differt essentialiter à syllogismo secundum ea, quæ dicit in recto, sed secundum ea tantum, quæ dicit in obliquo. Et hinc clarè colligitur, nullum esse posse syllogismum purè apprehensiuum, cum tota essentia syllogismi sit iudicium illarium, sicut de enunciatione apprehensiuæ alias dictum est.

Conclusio
tertia.

Dico tertio. Syllogismus secundum ea, quæ dicit tantum essentialiter, & in recto, est vna simplex qualitas: secundum ea verò quæ dicit tum in recto, tum in obliquo, non est vna simplex qualitas, sed triplex operatio distincta.

Ratio manifesta est ex dictis; in recto enim syllogismus dicit solam conclusionem formalem; in recto autem & in obliquo dicit conclusionem, & præmissas; quod constabit adhuc clariùs ex *sect. quarta*.

SECTIO III.

Præmissæ syllogisticæ, siue artificiosa compositio syllogismi.

Principia
intrinseca
syllogismi
quænam
sint.

Certum est primò ex dictis aliis, principia formalia intrinseca syllogismi (quæ communiter vocantur artificialis forma syllogismi) esse *figuram*, & *modum*; ita ut quando syllogismus est in *figura*, & *modo*, dicatur esse artificiosè compositus, nec possit negari conclusio. Tota igitur syllogismi artificiosa compositio est ponere discursum in debita *figura*, & *modo*.

Tres figuræ.

Certum est secundò, figuras communiter numerari tres; modos autem in singulis figuris plures, ut alibi dictum est: quibus suppositis, quæ

A hoc loco repetenda non sunt, sicut neque regulæ tum generales, tum speciales syllogismorum, controuertitur primò, utrum sint tantum tres figuræ, an verò admitti debeant plures, & præsertim figura Galeni. Secundò utrum in sola prima figura dentur modi indirecti: reliqua ex Pharo petes.

Dico primò. Figuræ syllogisticæ naturales sunt tantum tres, nec plures inueniri possunt vitales.

Obserua, duobus modis posse conclusionem sequi ex præmissis. Primò naturaliter: secundò præternaturaliter. Naturaliter sequitur conclusio, quando auditis præmissis animus statim fertur ad talem conclusionem; quod accidit quando extremum, quod fuit in maiori, est prædicatum conclusionis. Præternaturaliter sequitur conclusio, quando positæ præmissis sponte sua non fertur animus ad illam eliciendam. Quod accidit quando minus vniuersale prædicatur de magis vniuersali, seu quando illud extremum quod fuit in maiori, non est prædicatum conclusionis. His positis.

B Ratio conclusionis est, quia tot dantur figuræ naturales, quot dantur dispositiones medij termini, ex quibus sequatur conclusio necessariò, & naturaliter: sed triplex tantum reperitur dispositio medij, ex qua sequatur conclusio necessariò & naturaliter, quia medius terminus non potest aliter disponi, quam ut in vna præmissa subiiciatur, in altera prædicetur, vel in vtraque prædicetur, vel in vtraque subiiciatur: ergo tres tantum sunt figuræ syllogisticæ. Quod ex illis dispositionibus mediis sequatur conclusio necessariò, probabitur *sect. quarta*, cum ostendetur quibus principiis nitatur veritas conclusionis formalis. Quod autem sequatur naturaliter, probò. Tunc conclusio sequitur naturaliter, quando illud extremum, quod fuit in maiori, est prædicatum conclusionis: sed in tribus figuris hoc contingit: ergo tres figuræ concludunt naturaliter.

C Obiicies. Isti syllogismi non spectant ad vllam ex tribus figuris. Primò: Nullum non viuens est homo: nullus lapis est viuens: ergo nullus lapis est homo. Secundò: Omne non viuens est non homo: nullus lapis est viuens: ergo nullus lapis est homo. Tertiò: Si nullus homo esset sensitiuus, nullus homo esset animal: sed omnis homo est animal: ergo omnis homo est sensitiuus.

D Resp. illos syllogismos vel non esse in forma, vel pertinere ad vnam ex tribus figuris. Nam primus quidem habet quatuor terminos, non viuens, homo, lapis, viuens. In secundo verò sunt quinque, non viuens, non homo, lapis, viuens, homo. Tertius autem est in Barbara, quia illa maior: Si nullus homo esset sensitiuus, nullus homo esset animal, implicite continet illam, Omne sensitiuum est animal, & illi æquiualeat, ut constabit ex dicendis *sect. quinta*, de syllogismo hypothetico. Atque ita hic syllogismus constat saltem æquiualeat ex tribus affirmatiuis vniuersalibus.

E Obiicies, etiam syllogismum expositorium non contineri in vlla ex figuris Aristotelicis. Verum Aristoteles loquebatur tantum de syllogismis scientificis; expositorium autem non curauit; quia de singularibus non est scientia: naturam tamen huius syllogismi exponemus *sect. quinta*. Præterea potest obici figura Galeni, quæ videtur esse distincta à tribus Aristotelicis: sed ut dissoluam.

Dico secundò. Figura Galeni, licet necessariò concludat, non est tamen naturalis, nec figura distincta à prima.

Obserua,

Tres tantum
sunt figuræ
syllogisticæ.
Conclusio
duobus
modis ex
præmissis
sequitur.

Obiectio.

Eius solutio.

Obiectio
secunda, &
eius solutio.Figura Ga-
leni non est
naturalis.

Disp. IV. Quæst. vnic. de Argumentatione. 67

Obserua, Galenum, vt refert Auerroës (nec enim apud Galenum reperitur) & tueretur ambitionem totius Medicorum Senatus, nouam quandam figuram voluisse inducere oppositam primæ figuræ. Nam cum prima figura medium terminum subiiciat in maiori, & prædicet in minori, figura Galeni medium terminum prædicat in maiori, & subiicit in minori; conclusio verò particularis est, & indirecta; vt, *Omne animal est sensitiuum: ergo aliquod sensitiuum est homo.* Quamuis, vt bene notat Mend. *disp. prima*, possit conclusio illa corrigi, & totidem modis hæc figura concludere, quot concludit prima figura, mutando semper maiorem in minorem. Quod inuentum puero etiam obuium, indignum videtur tanto ingenij Principe, suamque Archiatro.

Ratio est, quia falsò dicitur illa figura distincta esse à prima, quæ habet dispositionem medij eandem: sed figura Galeni habet eandem dispositionem medij cum prima figura: ergo falsò dicitur distingui à prima. Probo minorem. Prima figura exigit tantum vt medium semel subiiciatur, & semel prædicetur: sed figura Galeni hoc habet: ergo habet eandem dispositionem medij cum prima figura. Maior clara est, quia ordo diuersus pronuntiationis non potest facere distinctionem essentialem inter dispositionem medij: atqui figura Galeni habet tantum diuersum ordinem pronuntiationis: ergo non facit distinctionem essentialem, sed differt à *Baraliphton*, sicut *Cesare* à *Camestres*.

Confirmatur. In figura Galeni maior subiicit medium, & minor prædicat: ergo est eadem cum prima. Probo antecedens. Maior propositio illa est, quæ est vniuersalior: sed figura Galeni necessariò debet in propositione vniuersaliori subiicere medium, & in minus vniuersali prædicare: ergo subiicit in maiori, & prædicat in minori, saltem in modis particularibus, cui respondent *Darii*, & *Eerio*. Quod autem hæc figura non sit naturalis, probatur ex eo quod concludat indirectè.

Dico tertio. Præter quinque modos indirectos primæ figuræ, admittendi sunt etiam in secunda & tertia figura modi indirecti, saltem in modis concludentibus vniuersaliter negatiuè, vel particulariter affirmatiuè.

Ratio est, quia illi modi sunt indirecti, in quibus id, quod in quæstione fuit prædicatum, est subiectum conclusionis. V. g. petitur vtrum homo sit animal? conclusio erit directa, si habeat: *Ergo homo est animal*; indirecta verò si habeat: *Ergo animal est homo*. Vel si mauius, illi dicantur modi indirecti, quando extremum, quod fuit in maiori propositione, est subiectum conclusionis: sed hoc in secunda, & tertia figura potest fieri, sicut in prima: ergo in secunda, & tertia figura possunt esse modi indirecti sicut in prima. Probo minorem. In *Cesare*, sic fieri potest argumentum: *Nul-lus homo currit: omnis leo currit: ergo nullus homo est leo*. In tertia figura potest formari hoc argumentum in *Disantis*, sic: *Aliquis homo currit: omnis homo est albus: ergo aliquod currens est albus*. Et sic de aliis.

Obiicies primò, Aristotelem nullos attulisse modos indirectos pro secunda & tertia figura. Deinde modus indirectus est quando id, quod non fuit prædicatum, vel subiectum in præmissis, prædicatur vel subiicitur in conclusione: sed hoc non potest fieri in secunda figura, quæ bis prædicat medium: nec in tertia figura, quæ illud bis subiicit; semper enim id quod fuit prædicatum in præmissis, prædicatur in conclusione in tertia fi-

gura; & quod fuit subiectum in præmissis, subiicitur in conclusione secunda figuræ: ergo in secunda & tertia figura non sunt modi indirecti.

Resp. Aristotelem non attulisse modos indirectos secunde, & tertiæ figuræ, quia fuisset inutile illos dicere. Ad argumentum autem nego maiorem, quia modus indirectus ille est, quando illud extremum, quod fuit in maiori, non est prædicatum conclusionis.

Obiicies secundò. Sic multa fieri possunt sophismata, quibus responderi non potest; vt, *Om-nis homo est cognoscibilis à Deo: nullus homo est Angelus. Ergo aliquis Angelus non est cognoscibilis à Deo*. Et alia multa huiusmodi possunt fieri.

Resp. illud argumentum non esse in forma, quia prædicatum, *cognoscibile à Deo*, quod distributum non fuit in præmissis, distribuitur in conclusione; sicut cum dicitur, *Omne animal est sensus capax: omne animal est substantia: ergo omnis substantia est sensus capax*. Ratio autem, cur prædicatum illud *cognoscibile à Deo*, non distribuatur adæquatè in maiori, est quia est prædicatum propositionis affirmatiuæ, quod nunquam adæquatè distribuitur in conclusione, quia est prædicatum propositionis negatiuæ. Alia de figuris, & modis illarum carent difficultate, præter illarum regulas, quarum aliquas expendemus *scilicet quinta*.

SECTIO IV.

Essentia, & proprietates conclusionis formalis.

Conclusio formalis, vt diximus, est in recto totus syllogismus, cuius natura, & proprietates vt cognoscantur, expendenda sunt quinque, vtrum scilicet conclusio formalis sit vnus actus, an verò plures: an includat præmissas, & in illis includatur: an sequatur necessariò positæ præmissis: an sequatur debiliorem partem præmissarum: an, & quare sit infallibilis.

§. I.

Vtrum conclusio formalis sit vnus actus.

Deo primò. Iudicium illatuum, siue conclusio formalis, est realiter vnus actus, virtualiter tamen multiplex, includens in actu exercito iudicium consequentiæ, & consequentis. Ita *Comimb. primo poster o. primo, quæst. tertia. ari. quinto. Gillius lib. secundo, tract. 4.* contra plures Philosophos, & Theologos, qui putant in omni conclusione formali (v. g. in hac: *Ergo Petrus est rationalis*,) necessariò duos actus interuenire realiter distinctos, quorum vnus vocetur iudicium consequentiæ, quo iudicamus conclusionem sequi ex præmissis; alter vocetur iudicium consequentis, quo iudicamus conclusionem esse veram: quod nos negamus.

Ratio autem est primò, quia sicut actus fidei diuina, quo credimus v. g. Christum resurrexisse, quia Deus dixit, est vnus simplex actus, quo credimus ipsam resurrectionem, & reuelationem, tanquam motiuum illius credendæ; ita eodem modo vnus est actus, quo assentimur conclusioni propter præmissas, ex quibus sequitur conclusio; & ipsi iudicio consequentiæ. Vnde sic argumentor vniuersaliter. Obiectum materiale, & obiectum formale cognoscuntur eodem actu: sed iudicium consequentiæ, saltem virtualiter, est obiectum formale,

Eius solutio.

Obiectio 1.

Eius responsio.

Proprietates conclusionis formalis.

Conclusio formalis est realiter vnus actus.

Probatur primò.

In 2. & 3. figura modi indirecti admittendi.

Ratio.

Obiectio 1.